

Yhdyskuntatoimen vuoden 2019 talousarvion sekä vuosien 2020-2021 taloussuunnitelman ja vuosien 2019-2023 investointiohjelman valmistelu

179/02.02.00/2018

YLVK 21.08.2018 § 78

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
toimialasihteeri Leena Porvali, puh. 050 382 9233
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Talousarvion ja -suunnitelman laadintaprosessi

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä vähintään kolmea vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarvio on samalla suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman ja talousarvion valmistelusta sekä ohjeistuksesta vastaa kaupunginhallitus.

Yhdyskuntavaliokunta käsittelee toimialan talousarviota kokouksissaan 21.8. ja 4.9.2018. Rakennusvaliokunta käsittelee sekä hyväksyy oman talousarvioehdotuksensa kauden ensimmäisessä kokouksessaan 21.8.2018, jonka jälkeen em. talousarvio sisällytetään lopullisena koko toimialan valmisteluun. Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota lokakuun kokouksissaan 22.10. ja 24.10. ja lopullinen budjetti hyväksytään valtuuston kokouksessa 12.11.2018. Valiokuntakohtainen talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelu käsittää käyttötalousarvion vuodelle 2019 sekä henkilöstö- ja investointisuunnitelman vuosille 2019-2021(23). Valtuusto päättää sitovista määrärahoista tulosaluetasolla. Investoidun pääoman koron ja poistojen, sekä sisäisten vyörytysten osuudet tarkentuvat valtuuston budjettikäsitteilyyn mennessä.

Investointiohjelma vahvistuu valtuustokäsittelyn myötä marraskuussa ja siihen perustuva lopullinen työohjelma tuodaan valiokunnalle hyväksyttäväksi vuoden 2019 alussa. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupunkistrategian 2018-2022 viiden painopistealueen tavoitteiden edistämisen toimenpiteet vuodelle 2019.

Lisäksi toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion (henkilöstösuunnitelman) suunnittelu-kaudelle ml. mahdollisten eläköitymisten vaikutukset mitoitukseen. Kaupungin toiminnot tulee järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva 2019–2021, ellei voida osoittaa, että palvelutarve edellyttää sitä.

Osavuositarkastuksissa (tilanteet 30.4. ja 31.8.) raportoidaan käyttötalousarvion ja investointihankkeiden sekä strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Kauniaisten kaupunkistrategia vuosille 2018-2022

Kauniaisten kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 12.3.2018 § 4 uuden strategian käynnissä olevalle valtuustokaudelle. Strategiassa arvioidaan kaupungin nykytilannetta ja tulevia toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia kaupungin toimintaan ja tehtävien toteuttamiseen. Kauniaisten strategiatyössä on käytetty vuoden 2016 laajan asukaskyselyn tuloksia, viime vuonna tehdyn muuttajatutkimuksen tuloksia sekä kaupungin hyvinvointikertomusta 2017-2020. Vuoden kestäneessä valmisteluprosessissa on osallistettu laajasti niin valtuutettuja kuin henkilökuntakin.

Kaupunkistrategian arvojen mukaan "Grani on Aktiivinen, Elämäniloinen ja Yhteistyökykyinen". Strategiassa on viisi teemaa, jotka ovat:

- Kuntalainen keskiössä
- Elinvoimainen kaupunki
- Vihreä kävelykaupunki
- Oppimismyönteinen kaupunki
- Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen

Jokaisen teeman alla on 2-5 tavoitetta ja tarkempia alatavoitteita.

Kaupunkistrategian vuosittaiset mitattavat tavoitteet asetetaan kunkin vuoden talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Toimialat työstävät ja tarkentavat talousarviovuoden tavoitteitaan em. pohjalta. Arviointi tehdään osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

Käyttötalousarvio 2019

Kehysvalmistelun lähtökohtana on käytetty vuoden 2018 talousarviota. Toimialojen suurimmat muutokset on huomioitu kehysvalmistelussa. Lisäksi on huomioitu tulevat palkankorotukset (1,60 % vuonna 2018 ja 1,97 vuonna 2019). Lopullinen kehys on rakentunut siten, että sillä saavutetaan toimintakatetta koskeva raja-arvo -59,0 miljoonaa euroa, joka arvion mukaan turvaa rakenteellisesti ylijäämäisen tuloksen vuodeksi 2019 (**oheismateriaali**).

Tuotot

Valiokuntatason tuloarvio tonttimyynnit ja maankäyttösopimuskorvaukset mukaan lukien on 15,4 miljoonaa euroa, kehysraamin ollessa 16,4 milj.euroa.

Yhdyskuntatoimen tuotot muodostuvat erinäisten palveluiden myötä saatavista myyntituotoista, vuokratuotoista sekä tonttimyyneistä. Ulkoiset tuotot noudattavat pitkälti edellisvuosien tasoa lukuun ottamatta tonttimyyneistä saatavia tuottoja, joiden määrä vaihtelee vuosittain. Vuodelle 2019 arvioidut tonttien myyntivoitot sekä maankäyttösopimuskorvaukset ovat 1,923 miljoonaa euroa. Lähivuosina maanmyyntitulot ovat vähäisiä ennen kuin kaupungintalon ja Tammikummun alueiden asemakaavan muutosten mahdollistaman rakennusoikeuden myynti tuo muutamana vuonna suuremmat tulot. Maamyynnejä sekä muita tuottoja selostetaan tarkemmin yhdyskuntatoimen käyttötalousosiossa, joka jaetaan valiokunnan jäsenille esityslistan **oheismateriaalina**. Toimialan palvelutaksojen hinnat on tarkistettu vastaa-

maan palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia ja taksoja on tarpeellisin osin korotettu indeksikorotuksen mukaisesti.

Menot

Valiokunnan alustava menoarvio on 11,8 miljoonaa euroa KH:n asettaman menoraamin ollessa 11,7 miljoonaa euroa. Toimintamenot noudattavat edellisen vuoden tasoa, yleiset indeksikorotukset huomioiden. Talousarvio on laadittu tiukkaa taloudenpitoa noudattaen kustannustehokkuus, toiminnan tehostaminen sekä tuloksellisuus huomioiden. Merkittävin ulkoinen määrärahavarauksen muutos on tehty HSL:n kuntaosuuteen, jossa on lisäystä edellisvuoteen nähden noin 250.000 euroa. Lisäksi uutena kuntaosuutena on yhdyskuntatoimen toimialan vastuulle budjetoitu HSY Veden ja jäsenkuntien väliseen hulevesisopimukseen perustuvan hulevesimaksun 1. vuoden maksuosuus noin 22.000 euroa. Kuntaosuuksia sekä muita menoeriä on selostettu tarkemmin yhdyskuntatoimimen käyttötalousosiossa (oheismateriaali). Toiminnan suunnittelussa on keskitytty perustehtävien suorittamiseen huolellisesti, uusia menoeriä välttämällä. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu tiedossa olevat toiminnan muutokset sekä kustannustason kehitys.

Investointisuunnitelma vuosille 2019-2023

Kaupungin voimassa oleva investointiohjelma on varsin raskas. Suunnittelukaudelle ei voi ottaa uusia hankkeita muutoin kuin siirtämällä jo hyväksytyjä hankkeita suunnittelukauden ulkopuolelle. Rakennusinvestoinneista tulee aina olla hyväksytyt tarveselvitykset ennen kuin hankkeelle voidaan varata suunnittelumäärärahaa investointiohjelmaan ja tarkentaa toteutusajankohdaksi sekä toteutukseen tarvittavaa määrärahaa. Lopullisen investointiohjelman tulevalle vuodelle vahvistaa KV talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Tarveselvityksen laadinnasta vastaa aina hankkeen käyttäjälautakunta ja investointien suunnittelun tulee olla kiinteä osa sen toiminnan ja talouden suunnittelua (Rakennusinvestointihankkeiden toteutusohje, KV 1.2.2010 § 4).

Osalle investointiohjelmaan sisällytetyistä hankkeista ei vielä ole osoitettu toteutusmäärärahaa (esim. uimahalli, nuorisotalo). Nämä voivat olla suuruudeltaan varsin merkittäviä. Lisäksi kaupungin kiinteistökannassa on mitattavasti rakenne- ja taloteknisiä korjaustarpeita, jotka eivät toistaiseksi sisälly hyväksytyyn investointiohjelmaan ja jotka eivät ole toteutettavissa vuosittaisen yllä- ja kunnossapitoinvestointeihin varattavan määrärahan puitteissa. Kaupungin taloudellinen tasapaino ei kuitenkaan kestä suuria investointilisäyksiä lähivuosina. Tämä tarkoittaa sitä, että jo investointiohjelmaan sisällytetyjä hankkeita joudutaan harkitsemaan uudelleen ja/tai lykkäämään toteutuksia suunnitelmakauden ulkopuolelle.

Vuotuisen investointitaso harkinnassa on kyse paitsi yleisen rahoituksen riittäväydestä, myös resurssien jakamisesta oikein käyttötalouden ja investointien kesken. Investoinneilla on aina merkittävä vaikutus myös käyttötalouteen. Riittävään käyttötalouden tasoon on varauduttava niin, että jo olemassa olevien ja uusienkin kiinteistöjen tai julkisen käyttöomaisuuden kunnossapidosta ei jouduta tinkimään liian korkean investointitaso vuoksi, ei-

kä korjausvelkaa pääse kertymään. Korjausvelka kasvattaa luonnollisesti painetta tuleville suuremmille investointihankkeille.

Investointiosassa esitetään taulukkoon kootusti toistaiseksi tiedossa olevat investointihanke-esitykset sekä niiden kokonaiskustannusarviot investointiryhmittäin. Lähtökohtana on käytetty vuoden 2018 talousarviossa hyväksytyä suunnitelmaa. Listaus täydentynee kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston budjettikäsittelyihin mennessä. Hankkeiden määrärahojen kohdistamista taloussuunnitelmavuosille on tarkasteltu myös niiden toteutusvalmiuden kannalta.

Kaupungin merkittävin talonrakennushanke vuosina 2018-2019 on Mäntymäen koulun hallintotilojen saneeraus ja ruokalan laajennus monitoimitilaksi. Kasavuoren koulukeskuksessa sijaitseva kaupungin keskuskeittiö laajennetaan, kylmäsäilytystiloja lisätään ja keittiön logistiikka parannetaan vuonna 2019. Uimahallin välttämättömät korjaukset käyttöiän jatkamiseksi 5-10 vuodella jatkuvat edelleen vuosina 2019-2021. Samanaikaisesti kartoitetaan tulevan uimahalliratkaisun vaihtoehdot. Nuorisotalon peruskorjauksen hankesuunnittelu valmistuu. Kalliosuojan välttämättömät korjaukset saatetaan loppuun. Rakennusten yllä- ja kunnossapitoinvestointeja toteutetaan vuosittaisen määrärahan (1 milj. euroa) puitteissa.

Keskustan infrastruktuuri loppuunsaatetaan ja yleiset torialueet viimeistellään viimein vuonna 2019 talonrakennushankkeiden valmistuttua. Merkittävien kadunrakennuskohde, Vanhan Turuntien perusparannus, toteutetaan yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa ja jaetaan kahdelle vuodelle.

Henkilöstösuunnitelma vuosille 2019-2021

KH:n linjauksen mukaisesti kaupungin toiminnot tulee järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva ellei voida osoittaa, että palvelutarve edellyttää sitä. Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion suunnittelukaudelle ml. eläköityminen. Lisäksi arvioidaan henkilöstön määrää ja osamista suhteessa toimintaan ja palvelutuotannon tavoitteisiin. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan toiminnan mahdollisen lakisääteisen mitoituksen lisäksi seudullinen vertailu. Eri ammattiryhmien välisiin työnjakoihin tulee myös kiinnittää huomiota. Samalla toimintaa tarkastellaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä sukupuolivaikutusten näkökulmasta.

Yhdyskuntatoimen henkilöstömääräksi vuodelle 2019 esitetään 59,0 henkilöä, jossa on muutoksena yhden vakanssin lisäys (ilmastokoordinaattori) vuoden 2018 tasoon verrattuna. Myös vuodelle 2020 esitetään yhden vakanssin lisäystä (kunnossapitotyöntekijä). Maankäytön tulosalueen paikkatietoasiantuntijuutta esitetään vahvistettavan nykyisten vakanssimäärien puitteissa. Esitysten perustelut alla.

Kaupunki on uudessa strategiassaan asettanut tavoitteeksi 60 prosentin kasvihuonekaasujen päästövähennyksen v. 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliustavoitteen vuodelle 2035. Tämän tavoitteen koordinointi soveltuisi hyvin yhdyskuntatoimen toimialalle, ottaen huomioon merkittävimpien Kauniaisten kaupungin alueella syntyvien kasvihuonekaasujen päästölähteiden (rakennusten lämmitys, liikenne, sähkönkulutus) liit-

tymisen läheisesti yhdyskuntatoimen tehtäväkenttään. Paras asiantuntemus laajassa ilmastomuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen kokonaisuudessa ja keinovalikoimassa on ympäristöpäälliköllä. Ympäristötoimen resurssit tämän strategisen tavoitteen edistämiseen ovat kuitenkin erittäin rajalliset, sillä tulosalueen ainoana työntekijänä työskentelevän ympäristöpäällikön tehtäväkenttä on varsin laaja käsittäen ympäristötoimen lakisääteiset viranomaistehtävät, ympäristönsuojelun edistämisen ja valvontatehtävät sekä ympäristön tilan seurantaan liittyvät tehtävät. Yksittäisenä tehtävänä puiden kaatamisen ja maaperän muokkaamisen edellyttämien maisematyöluopien määrä ja valmisteluun tarvittava työaika on viime vuonna lisääntynyt merkittävästi ja näihin liittyvät selvitykset vievät nykyään suuren osan ympäristöpäällikön työajasta. Myös kuntalaisilta tulee erilaisia ympäristön tilaan liittyviä kyselyjä lähes päivittäin. Strategisen hiilineutraaliustavoitteen edistäminen edellyttää lisäresurssointia. Ympäristötoimeen esitetään perustettavan uusi ympäristöasiantuntijan vakanssi, jonka kustannusvaikutus oheiskuluineen olisi vuositasolla n. 50.000 €/v. Ympäristöasiantuntijan pääasiallisena tehtävänä tulisi olemaan päästövähennysten tiekartan ja toimenpideohjelman laatiminen, koordinointi ja seuranta. Tiekartta määrittäisi laajemmat asiakokonaisuudet ja niiden toteuttamisen tavoitetilan esim. valtuustokausittain kohti vuotta 2030. Toimenpideohjelma tarkentaisi tavoitteet konkreettisiksi tehtäviksi kattaen kaikki kaupungin toiminnot ja arvioiden toteutukseen tarvittavat resurssit päätöksentekoa varten. Toteutettujen toimenpiteiden seurannan kautta pystyttäisiin todentamaan saavutetut päästövähennykset. Merkillepantavaa on kuitenkin, että kaupunkiorganisaation osuus päästöistä on ainoastaan n. 10 % suuruusluokkaa, minkä vuoksi toimenpiteiden toteutukseen tarvitaan mukaan myös kaikki kaupunkilaiset. Tämä tarkoittaa laajaa vähäpäästöisistä vaihtoehdoista tiedottamista ja jatkuvaa kampanjointia niiden esilläpitämiseksi.

Uusi vakanssi helpottaisi myös sijaistustilanteita. Nykytilanteessa ympäristöpäälliköllä ei käytännössä ole lainkaan sijaista.

Maankäyttöinsinöörin irtisanouduttua on maankäytön tulosalueella suunniteltu vakanssien ja tehtävien uudelleenjärjestelyjä resurssien kohdentamiseksi tarkoituksenmukaisesti. Tehtävien uudelleenjärjestelyssä nykyisiä toimihenkilöitä on suunniteltu siirrettäväksi sisäisesti siten, että paikkatietokäsittelijän vakanssi jäisi tässä vaiheessa avoimeksi. Samalla on nimittäin tunnistettu tarve lisätä yksikön paikkatieto-osaamisen määrää etenkin kehitystyön osalta. Konkreettisin esimerkki tarpeesta liittyy 3D-kaupunkimallin laatimiseen ja ylläpitoon. Lisäksi kaupungin paikkatietojärjestelmän ja rekisterien kehittämiselle ja ylläpidolle ei ole ollut nykyisillä resursseilla riittävästi aikaa. Ylläpidettävä järjestelmä sovelluksineen ja analyysineen palvelee jo nykyisellään koko kaupungin tarpeita. Aineiston digitalisoidessa tarve sen käytölle ja uudet mahdollisuudet kasvavat koko ajan, mikä lisää maankäyttöyksikköön kohdistuvia odotuksia. Paikkatietokäsittelijän vakanssin nimike- ja pätevyysmuutoksella sekä tehtävän uudelleenmäärittelyllä vastattaisiin muuttuneisiin tarpeisiin ja varmistettaisiin riittävä osaaminen paikkatietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon.

Paikkatietokäsittelijän nimike esitetään muutettavaksi paikkatietoasiantuntijaksi vuoden 2019 alusta lukien ja pätevyysvaatimukseksi esitetään vähintään alemmaa korkeakoulututkintoa. Vakanssimuutoksen kustannusvaikutus on n. 21.000 euroa vuodessa.

Kuntatekniikan hoitovastuulla olevat kadut, puistot ja yleiset alueet ovat lisääntyneet viime vuosina valmistuneiden investointien myötä. Merkittävimmät kohteet ovat keskustan uudet yleiset alueet puistoinen, Thurmanipuisto, päärautatieaseman liityntäpysäköintialue, Sansinpellon puistoalue, Bensowipuisto, Venevalkamantien puisto ja Kauniaistentien itäpään kunnossapito (aiemmin ELY-keskuksella). Kunnossapitoyksikön henkilöstömitoitus on kuitenkin pidetty ennallaan tiukan taloustilanteen vuoksi. Keskustan torialueiden valmistumisen myötä työmäärän lisääntyminen kokonaisuudessaan edellyttää yhden kunnossapitotyöntekijän lisäystä, jonka kustannusvaikutus oheiskuluineen olisi vuositasona n. 35.000 €/v. Nykyinen henkilöstömäärä on myös joinakin vuosina osoittautunut talvikelipäivystysten aikaan riittämättömäksi ja lakisääteiset ylityötuntimäärät ovat olleet vaarassa ylittyä.

Kunnossapitoyksikön tarpeettoman yksilöidyt ja hieman vanhahtavat nimikkeet esitetään muutettavan yhtenäisesti kunnossapitotyöntekijäksi.

Henkilöressurssien riittävyys myös muilla yhdyskuntatoimen tulosalueilla on paikoin varsin niukka, mikä tarkoittaa toiminnan herkkää haavoittuvaisuutta. Ongelmana viime vuosina on ollut myös osaavan henkilökunnan vaikea saatavuus, mikä tarkoittaa sitä, että sijaistustilanteissa, mutta myös vakituisen henkilökunnan rekrytoinnissa on ollut vaikeuksia. Vajaamiehitys luonnollisesti kuormittaa työssä olevaa henkilökuntaa. Yhdyskuntatoimen henkilöstösuunnitelma tulee sisältymään talousarvion koko kaupungin henkilöstöosioon. Henkilöstösuunnitelma käsitellään henkilöstöjaostossa ennen varsinaista KH:n budjettikäsittelyä. Henkilöstösuunnitelman lisäksi toimialat käyttävät kesä- ja kausityöntekijöitä sekä tarvittaessa lomasijaisia ja/tai projektityöntekijöitä.

Valiokunnalle jaettava oheismateriaali:

Yhdyskuntatoimen käyttötalouden TAE 2019 ja TS vuosille 2020-2021

Yhdyskuntatoimen investointiohjelma vuosille 2019-2023

Henkilöstösuunnitelma 2019

Yhdyskuntatoimen strategiset tavoitteet, luonnos

Edellä mainitut liitteet jaetaan myös poikkeuksellisesti paperiversioina valiokunnan jäsenille kokouksessa.

YTJ:

Valiokunta käy asiasta keskustelua ja merkitsee asian valmistelun tiedoksi. Lopullinen KH:n hyväksyttäväksi toimitettava talousarvioesitys käsitellään seuraavassa kokouksessa 4.9.2018.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.